

O-S-S hjem – barnehage

Veileder for arbeidet med overgang, sammenheng og samarbeid mellom hjem og barnehage 2020/2021

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	2
1.0 Innledning	3
2.0 Veileder	4
2.1 Kompetanseheving for styrer og pedagogisk leder som arbeider med de yngste barna	5
2.2 Ta kontakt med foreldre	5
2.3 Hjemmebesøk	6
2.4 Gruppebesøk	6
2.5 Foreldremøte	7
2.6 Individuelt/gruppebesøk.....	8
2.7 Oppstart	9
2.8 Aktørenes ulike roller ved oppstart	9
2.9 Årlig revidering av veilederen	10
3.0 Informasjonskriv til foreldre.....	11
4.0 Litteratur.....	13

1.0 Innledning

En god start er viktig for at barnehagen skal bli en positiv arena i et barns liv. Barnet er en viktig aktør i sin egen oppstart og det er barnet selv som skal vise vei. Foreldrene representerer trygghet for barnet, og foreldre har en viktig rolle i å overføre denne tryggheten i overgangen fra hjem til barnehage. Ved at barn og foreldre blir kjent med barnehagen i god tid før barnehagestart, vil det kunne bidra til å danne grunnlag for en god overgang.

Tønsberg kommune arbeider kontinuerlig med å sikre at overgang fra hjem til barnehage foregår på en god og trygg måte. På bakgrunn av nyere forskning om tilknytningsteori og oppstart i barnehage, har Tønsberg kommune utarbeidet en veileder for overgang, sammenheng og samarbeid (O-S-S) mellom hjem og barnehage. Barnets beste har vært et grunnleggende hensyn i utarbeidelsen av veilederen.

Veilederen skal bidra til å gi barn en god start og et likeverdig tilbud i tønsbergbarnehagene. Veilederen retter seg primært mot overgangen for barn som er 1 og 2 år. Elementer kan også overføres til overgang innad i barnehagen og oppstart for eldre barn.

Et barns tilknytning til foreldrene danner den viktigste rammen rundt barnets tidlige utvikling. Når et barn begynner i barnehagen kan det være første gang foreldrene overlater deler av omsorgen og ansvaret til andre. Det er viktig at foreldre og ansatte i barnehagen samarbeider godt og nært for å sikre en best mulig oppstart. En trygg tilknytning og gode relasjoner er med på å danne grunnlaget for barnets trivsel, videre utvikling, danning og læring.

Styrer i barnehagen leder og følger opp O-S-S arbeidet, i tett samarbeid med pedagogisk leder og det øvrige personalet.

Mål for O-S-S arbeidet:

- Barnehagen samarbeider med foreldrene om å legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.
- Barnehagen tilpasser rutiner og organiserer arbeidet, slik at barn og foreldre sammen kan bli kjent med barnehagen i god tid før første barnehagedag
- Personalet i barnehagen arbeider kontinuerlig med kompetanse om barns tilknytning og overganger

2.0 Veileder

TIDSPUNKT	AKTIVITET	ANSVAR
April	2.1 Kompetanseheving for styrer og pedagogisk leder som arbeider med de yngste barna 2.2 Ta kontakt med foreldre 2.3 Hjemmebesøk der det er ønskelig	Oppvekst og læring Styrer
Mai	2.4 Gruppebesøk i barnehagen	Styrer
Juni	2.5 Foreldremøte i barnehagen	
Juni	2.6 Individuelt/gruppe besøk i barnehagen	Pedagogisk leder
August	2.7 Oppstart	Styrer, pedagogisk leder og tilknytningsperson
September	2.8 Aktørenes ulike roller ved oppstart	
Oktober	2.9 Årlig revidering av veilederen	Oppvekst og læring

2.1 Kompetanseheving for styrer og pedagogisk leder som arbeider med de yngste barna

Tidspunkt: April
Ansvar: Oppvekst og læring
Beskrivelse: Det arrangeres en halv dag med kompetanseheving for styrer og pedagogisk(e) leder(e) som arbeider med de yngste barna i barnehagen. Forslag til tema: <ul style="list-style-type: none">• Foreldrenes rolle – foreldreaktiv oppstart• Hjemmebesøk• COS – Trygghetssirkelen – som tilknytningsmodell

2.2 Ta kontakt med foreldre

Tidspunkt: April
Ansvar: Styrer
Beskrivelse: Foreldre blir kontaktet av barnehagen så snart de har takket ja til barnehageplass. Barnehagen sender informasjonsskriv til hjemmet per e-post eller brev (se punkt 3.0) Dersom barnehagen har tilleggsinformasjon til foreldre, legges denne ved.

2.3 Hjemmebesøk

Tidspunkt: April, mai og juni
Ansvar: Styrer
Beskrivelse: <p>Hjemmebesøk kan gjennomføres ved behov og der det er ønskelig. Hjemmebesøk kan være en bevisst samarbeidsstrategi der barn/familier ikke har anledning til å delta på gruppebesøk eller foreldremøte, eller dersom noen familier trenger tettere oppfølging.</p> <p>På forhånd har barnehagen sendt et brev eller ringt til den aktuelle familien, der de foreslår tidspunkt for besøket. Hvis foreldre ikke ønsker besøk, skal dette respekteres. Det bør være to ansatte som gjennomfører et besøk sammen, fortrinnsvis styrer og pedagogisk leder eller barnets tilknytningsperson.</p> <p>Målene med å besøke barn og familie hjemme:</p> <ul style="list-style-type: none">• bli kjent med hverandre på barnets trygge arena• barnehagen får informasjon om barnet og familien• barnehagen gir informasjon om oppstart i barnehagen <p>Når ansatte er på hjemmebesøk, er de profesjonelle gjester. Dette krever trygghet, åpenhet og en ydmyk tilnærming hos de ansatte. Det er vi som inviterer oss inn til familien. Fokus skal være på barnet og foreldrene.</p>

2.4 Gruppebesøk

Tidspunkt: Mai og juni
Ansvar: Styrer
Beskrivelse: <p>Gruppebesøk er barnets første besøk i barnehagen. På gruppebesøk har foreldrene en viktig rolle i å støtte barnets tidlige utforskning. Ved å tilby flere gruppebesøk før oppstart, vil både barn og foreldre få tid til å gjøre seg kjent i barnehagen uten at barnets trygghet blir utfordret.</p> <p>Målene med gruppebesøk:</p> <ul style="list-style-type: none">• skape en tidlig møteplass for barn og foreldre• foreldrene sikrer barnets opplevelse av trygghet• legge grunnlag for videre samarbeid og samhold i foreldregruppa

Et eksempel på planlegging og gjennomføring av gruppebesøk:

- varighet: ca. 1 time per gang
- hvem: styrer/pedagogisk leder
- sted: hold av et eget rom som kun disponeres av gruppebesøket

Pedagogisk leder og styrer har sammen planlagt innhold for gruppebesøk av nye barn og foreldre. Når alle har kommet, kan man samle foreldre og barn på gulvet til en samling. Styrer/pedagogisk leder ønsker velkommen og lar alle presentere seg for hverandre. Samlingen kan være kort eller litt lengre, avhengig av barnas respons. Faglig fokus på musikk, sang, regler og lek anbefales. Det er viktig at gruppen møter noe av det samme innholdet i samlingene i alle besøkene. Foreldre kan involveres ved å bidra med en sang e.l. som er viktig for sitt barn.

På det siste gruppebesøket, kan barnehagen inkludere barn som fortsetter på avdelingen/gruppa til høsten.

Å være sammen i en mindre gruppe hvor barn selv kan utforske barnehagens rom, sanse stemningen og barnehagens lukter er like viktig som samlingen på gruppebesøkene. Etter samlingen er det fint å bare kunne være sammen i miljøet.

Barnet kan lettere gjøre seg kjent med omgivelsene når foreldrene er til stede og støtter denne utforskningen.

Foreldre har ofte spørsmål om barnehagen som i besøket kan besvares av pedagogisk leder eller styrer. Dette kan gi foreldre større forståelse, trygghet og innblikk i hvordan det er å være barn i barnehagen.

2.5 Foreldremøte

Tidspunkt: Mai/Juni

Ansvar: Styrer

Beskrivelse:

Møtet er en arena hvor foreldre blir presentert for barnehagens profil og hva barnehagen vektlegger i arbeidet med overgang, sammenheng og samarbeid fra hjem til barnehage.

Målene med foreldremøtet:

- presentere barnehagen
- skape en tidlig arena for dialog mellom foreldre og barnehagen
- foreldre blir tidlig kjent med andre foreldre i sin barnehage
- gi foreldre informasjon om betydningen av å bruke tilstrekkelig tid ved oppstart

Det anbefales at barnehagen legger vekt på det faglige innholdet. Praktisk informasjon bør legges til slutten av møtet og/eller til det siste besøket i juni.

Denne informasjonen kan være muntlig og/eller skriftlig.

Barnehagen utarbeider en invitasjon som inneholder tid, sted, agenda og hvem som deltar fra

barnehagen. Invitasjonen distribueres til foreldrene.

Det er nødvendig å gi foreldre informasjon og begrunnelser for å sette av tilstrekkelig tid ved oppstart, på et tidlig tidspunkt. Informasjonen bør gjentas på møtearenaene frem mot sommeren. På denne måten kan barnehagen hjelpe foreldre til å planlegge en oppstart som vil gi barnet tilstrekkelig tid til å oppnå en sekundær tilknytning.

Forslag til saker på foreldremøte:

- barnehagens profil
- O-S-S arbeid hjem - barnehage
- COS - Trygghetssirkelen som tilknytningsmodell
- foreldrenes rolle - foreldreaktiv oppstart
- introduksjon til samarbeid om grenseobjekt
- fokus på barna som en del av fellesskapet, trekke tråden til gruppebesøk
- spørsmål fra foreldrene og praktisk informasjon
- omvisning i barnehagen

2.6 Individuelt/gruppebesøk

Tidspunkt: Juni

Ansvar: Pedagogisk leder

Beskrivelse:

Dette er det siste besøket før sommeren.

Det anbefales at nye barn kommer på besøk sammen med noen av de nye barna som de skal starte på samme gruppe med. Hvis det er ønskelig kan besøket skje individuelt.

Anbefalinger ved besøket:

- møte tilknytningsperson(er) for oppstart etter sommeren
- presentere grenseobjekt - det vi skal være sammen om i overgangen, det felles tredje
- avtale oppstartdato og tidspunkt
- gi hverandre praktisk informasjon og foreta nødvendige avklaringer
- dersom det er ønskelig med en oppstartsamtale før ferien, kan foreldre og ansatt avtale tidspunkt for dette.

2.7 Oppstart

Tidspunkt: August/september/oktober
Ansvar: Styrer, sammen med pedagogisk leder og tilknytningsperson
Beskrivelse: <p>Barn har ulike behov og ulike utgangspunkt ved oppstart i barnehage. Det anbefales at foreldrene er tilstede sammen med barnet sitt i 1 uke. Videre anbefales det at barnet har kortere dager minimum den første måneden i barnehagen. Hva som er tilstrekkelig for barnet, må drøftes og avklares av pedagogisk leder/tilknytningspersonen og foreldre.</p> <p>Barnehagen vurderer om barnet skal starte opp individuelt eller som en del av en mindre gruppe. I vurderingen må det tas høyde for barnets behov, barnegruppens - og barnehagens organisering.</p> <p>Det anbefales at barn starter som en del av en mindre gruppe. Gruppestørrelsen avgjøres i hver enkelt barnehage. Ved oppstart i gruppe ivaretas barnet som en del av et fellesskap og foreldrene får videreført sine nettverk fra gruppetreffene.</p> <p>I oppstarten er det trygghetsskapende at barnet først knytter seg til en tilknytningsperson og deretter en tilknytningsperson til. Når barnet har to tilknytningspersoner blir det mindre sårbart ved sykdom og annet fravær.</p>

2.8 Aktørenes ulike roller ved oppstart

Tidspunkt: August/september/oktober
Ansvar: Styrer, sammen med pedagogisk leder og tilknytningsperson
Beskrivelse: <p><u>Barnets rolle:</u> Barnet er en viktig aktør i sin egen oppstart. Det er barnet selv som skal vise vei, og foreldre og ansatte må være sensitive overfor barnets uttrykk og initiativ.</p> <ul style="list-style-type: none">• barnet får tid og rom til å knytte seg til en tilknytningsperson, deretter raskt en ansatt til.• barnet kan ha med seg et overgangsobjekt ved behov for ekstra trygghet (smokk, klut, bamse etc.)• barnet kan utforske grenseobjektet som noe kjent i sitt nye miljø. <p><u>Foreldrenes rolle:</u> I en foreldreaktiv oppstart er foreldrene en brobygger mellom hjem og barnehage. Dette må</p>

de få god - og tilstrekkelig informasjon om på forhånd.

Foreldrene skal gjøre seg kjent med barnehagen sammen med barnet sitt.

Ansatte oppfordrer foreldre til å være deltakende og aktive ved å:

- bli kjent med miljøet og være i dialog med tilknytningspersonen/de ansatte
- oppmuntre, trøste, stelle og legge barnet sammen med tilknytningspersonen
- delta i praktiske gjøremål i barnehagen
- trekke seg tilbake til et samlingssted i barnehagen for å være tilgjengelig
- være i barnehagen så lenge det er behov
- ha telefondialog med barnehagen når de går

Tilknytningspersonens rolle:

Det vil oppleves som forutsigbart og trygt for både barnet og foreldre at en bestemt ansatt tar imot og blir kjent med barnet fra første dag. Ved å ha et ekstra ansvar for enkelte barn, vil det sette i gang- og forsterke følelsen av godhet fra den ansattes side. Slik kan den ansatte utvikle seg til å bli en sekundær tilknytningsperson.

Dette krever en tilknytningsperson som:

- observerer, er positiv, viser nysgjerrighet og interesse
- bygger tillit og relasjon
- samarbeider med - og veileder foreldre i foreldreaktiv oppstart
- observerer barnets møte med grenseobjektet
- gjennomfører oppstartsamtale

Det anbefales at det er pedagogisk leder/barnehagelærer som er barnets tilknytningsperson i oppstarten.

2.9 Årlig revidering av veilederen

Tidspunkt: Oktober

Ansvar: Oppvekst og læring

Beskrivelse:

O-S-S veilederen skal revideres årlig.

3.0 Informasjonsskriv til foreldre

Informasjonsskrivet sendes til foreldre så snart de har takket ja til en barnehageplass. Skrivet skal tilpasses den enkelte barnehages aktiviteter for nye barn og foreldre før barnehagestart (**tekst markert med gul farge**) Antall gruppebesøk og rekkefølgen på aktiviteter kan også tilpasses barnehagen.

Velkommen som forelder i barnehage i Tønsberg

Barnet ditt har fått barnehageplass og dere skal snart bli kjent med et nytt miljø, ansatte, barn og foreldre i barnehagen.

Dette informasjonsskrivet er en del av barnehagens arbeid for å sikre at overgangen, samarbeidet og sammenhengen (O-S-S) mellom hjem og barnehage foregår på en trygg og god måte.

Veiledende plan for O-S-S arbeidet:

TIDSPUNKT	AKTIVITET	ANSVAR FOR GJENNOMFØRING
April	1. Foreldre blir kontaktet av barnehagen. Informasjonsskriv blir sendt til hjemmet 2. Hjemmebesøk der det er ønskelig	Styrer i barnehagen
Mai Juni	3. Gruppebesøk i barnehagen 4. Foreldremøte i barnehagen	Styrer i barnehagen
Juni	5. Individuelt/gruppe besøk i barnehagen	Pedagogisk leder i barnehagen
August September Oktober	6. Oppstart	Styrer, pedagogisk leder og tilknytningsperson

Hjemmebesøk praktiseres der det er ønskelig og avtales direkte med den enkelte familie

Du og barnet ditt vil bli invitert til følgende aktiviteter i X barnehage før sommeren:

Gruppebesøk 1	Dato og klokkeslett
Gruppebesøk 2	Dato og klokkeslett
Foreldremøte	Dato og klokkeslett (kun foreldre)
Gruppebesøk 3	Dato og klokkeslett
Individuelt/gruppebesøk	Dato og klokkeslett

På gruppebesøkene vil du som forelder hjelpe barnet ditt til gradvis å bli kjent med miljøet i barnehagen. Dere får møte en av de ansatte og andre nye barn og deres foreldre.

Du vil få en egen invitasjon til foreldremøtet når det nærmer seg.

Det siste besøket i juni, kan være alene eller i en liten gruppe, og barnet møter sin tilknytningsperson. Dette avtaler dere med barnehagen når dere har blitt bedre kjent.

Mål for O-S-S arbeidet:

- Barnehagen samarbeider med foreldrene om å legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen
- Barnehagen tilpasser rutiner og organiserer arbeidet, slik at barn og foreldre sammen kan bli kjent med barnehagen i god tid før første barnehagedag
- Personalet i barnehagen arbeider kontinuerlig med kompetanse om barns tilknytning og overganger

4.0 Litteratur

- ❖ FNs barnekonvensjon, 1989
- ❖ *Rammeplan for barnehagen*(2017) Utdanningsdirektoratet
- ❖ May Britt Drugli og Ratib Lekhal (2018) *Livsmestring og Psykisk helse*(1.utg) Cappelen Damm
- ❖ Ingunn Størksen (red.)(2017) *Livsmestring og livsglede*
- ❖ Gunilla Niss (2018) *Å begynne i barnehagen* Pedlex
- ❖ May Britt Drugli (2017) *Liten i barnehagen*(3. utg.) Cappelen Damm
- ❖ Webster-Stratton (2011) *De utrolige årene*

Artikler

- ❖ Miriam Lykke Schultz (2016) *Fem måneders tilvenning best* Første steg (nr. 1)
- ❖ Tove Erna Belland og Carina Lange Moi (2015) *Foreldreaktiv tilvenning skaper trygge barn*
www.utdanningsforskning.no